

OSW |

CENTRE FOR EASTERN STUDIES

OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH im. Marka Karpią

АГРОСЕКТОР В ЕС: Польський досвід та українські перспективи

Arkadiusz Sarna

10-12 Міжнародній Економічний Форум, Трускавець, 10-12 жовтня 2013

Агропродовольчий сектор в Польщі: загальні характеристики

I. Частка сільського населення: 39,6% (15,2 млн)

II. Зайнятність у секторі: 2,3 млн (2010; 96,2% з них – у домашніх селянських господарствах)

III. Кількість селянських господарств: 2,28 млн (2010)
– у т.ч. 1,89 млн, які займаються сільськогосподарською діяльністю
– у т.ч. тільки 20 тис. з площею угід більше 50 га

IV. Середній розмір площі селянських господарств: 6,82 га (2010)

Агропродовольчий сектор в Польщі: загальні характеристики

Головна продукція сільського господарства:

- Зерно (3. місце у ЕС, 2010), у т. ч. пшениця жито (2. місце у світі), овес (3. місце у світі)
- Картопля (7. місце у світі; 2. місце у ЕС), цукрові бурякі (7 місце у світі) ріпак (8. місце у світі)
- Овощі (5. місце у ЕС, 2011)
- Фрукти (4. місце у ЕС, 2011), у т. ч. яблука (1. місце у Європі, експортер № 3 у світі)
- Коровяче молоко (12 місце у світі, 2010)) та м'ясо (15. місце у світі, 2010), у т. ч. Свинина (4. місце у Європі)

Агропродовольчий сектор в Польщі: загальні характеристики

- IX. Обсяг виробництва у фактичних цінах: ~31,8 млрд \$ (2012)
- XII. Додана вартість (% від ВВП): 3,6%
- XIII. Експорт (з харчовим промислом): 17,5 млрд EUR (2012)
- XIV. Частка у загальному експорті: 12,3% (2012)

Агропродовольчий сектор в Польщі: загальні характеристики

I.Динамічний розвиток харчового сектора після 1991.

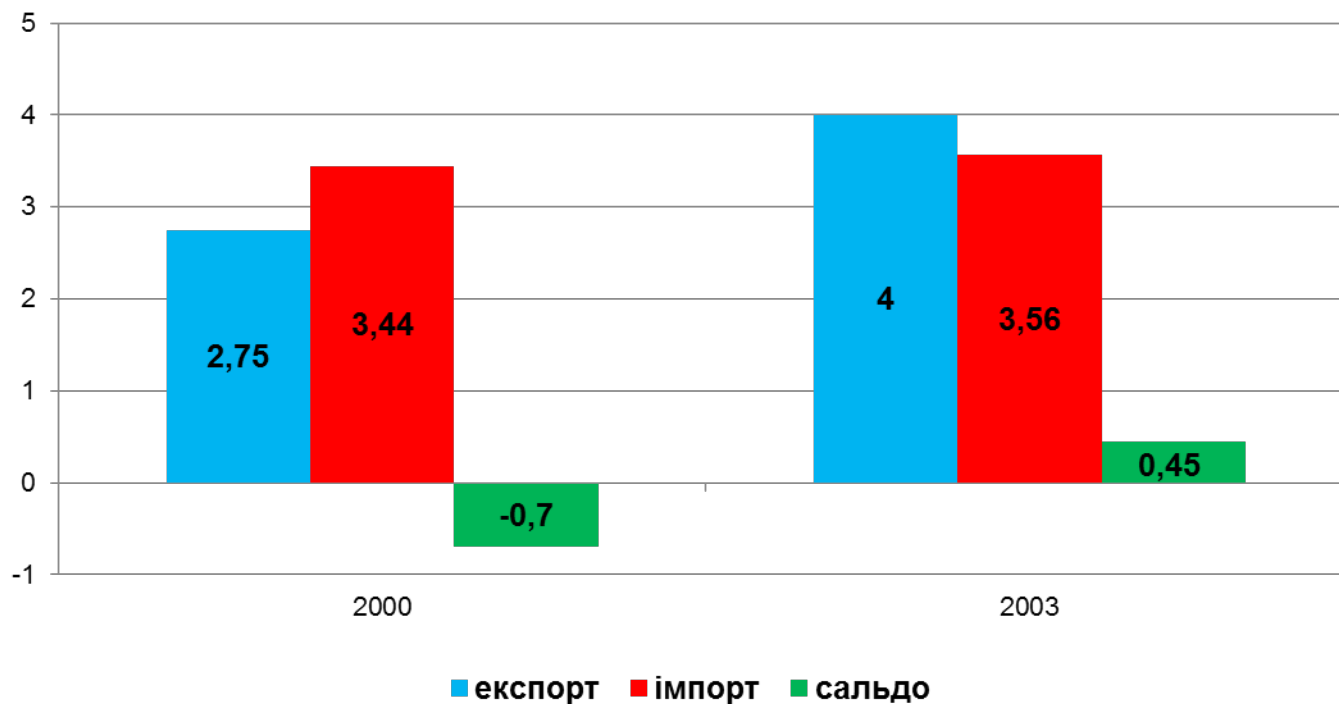
II.Велика кількість малих та середніх фірм, сильна конкуренція.

III.Аграрний сектор: перетворення менш відчутні, повільна концентрація земель сільськогосподарських угідь – в цілому сильно роздібнених. Зкяутшу

Агропродовольчий сектор в Польщі – до вступу в ЕС

Зовнішня торгівля Польщі
агропродовольчою продукцією – до вступу до ЄС (млрд EUR)

Агропродовольчий сектор в Польщі: деякі побоювання пов'язані зі вступом до ЄС

I. „Потік дешевого імпортного виробництва із „Старої ЄС” заліє польський ринок...”

II. Як наслідок: це призведе до занепаду польського виробника...

III. „Неминуче піднімуться ціни на харчові продукти...”

IV. „Землю скуплять західноєвропейці, в першу чергу Німці...”

Агропродовольчий сектор в Польщі: головні реальні наслідки вступу в ЕС

I. Прискорена модернізація агропродовольчого сектора, збільшення інвестиції, у тому числі іноземних – в першу чергу у харчову промисловість – яка на є одньою з найсучасніших у Європі

II. Як наслідок: динамічний ріст продукції, зовнішньої торгівлі, рість експорту харчової продукції (з часткою ~80% у загальному експорті агропродовольчого сектора)

•Розвиток сільських території, ріст доходів сільського населення (тільки у 2004, першому році членства у ЕС – у 2,4 раза по відношенню до 2003 року) та велика роль у цьому фондів ЕС (у т.ч. за рахунок беспосередніх доплат до одного га оброблюваних земель з фондів ЕС)

Агропродовольчий сектор в Польщі: головні реальні наслідки вступу в ЕС

IV. Прискорена модернізація агропродовольчого сектора, сільської інфраструктури, збільшення інвестиції, у тому числі іноземних – в першу чергу у переробну промисловість – харчову – яка на сьогодні вважається однею з найсучасніших у Європі

IV. Як наслідок – динамічний ріст продукції, конкуренції (харчовиц ринок), зовнішньої торгівлі, ріст експорту, поліпшення якості продуктів

IV. Без кількісних змін в викупі землі іноземцями: невеличке щорічне придбання ріллі іноземцями, на рівні сотень га (загалом нижче 0,6 тис. га у 2010 та 2011 року).

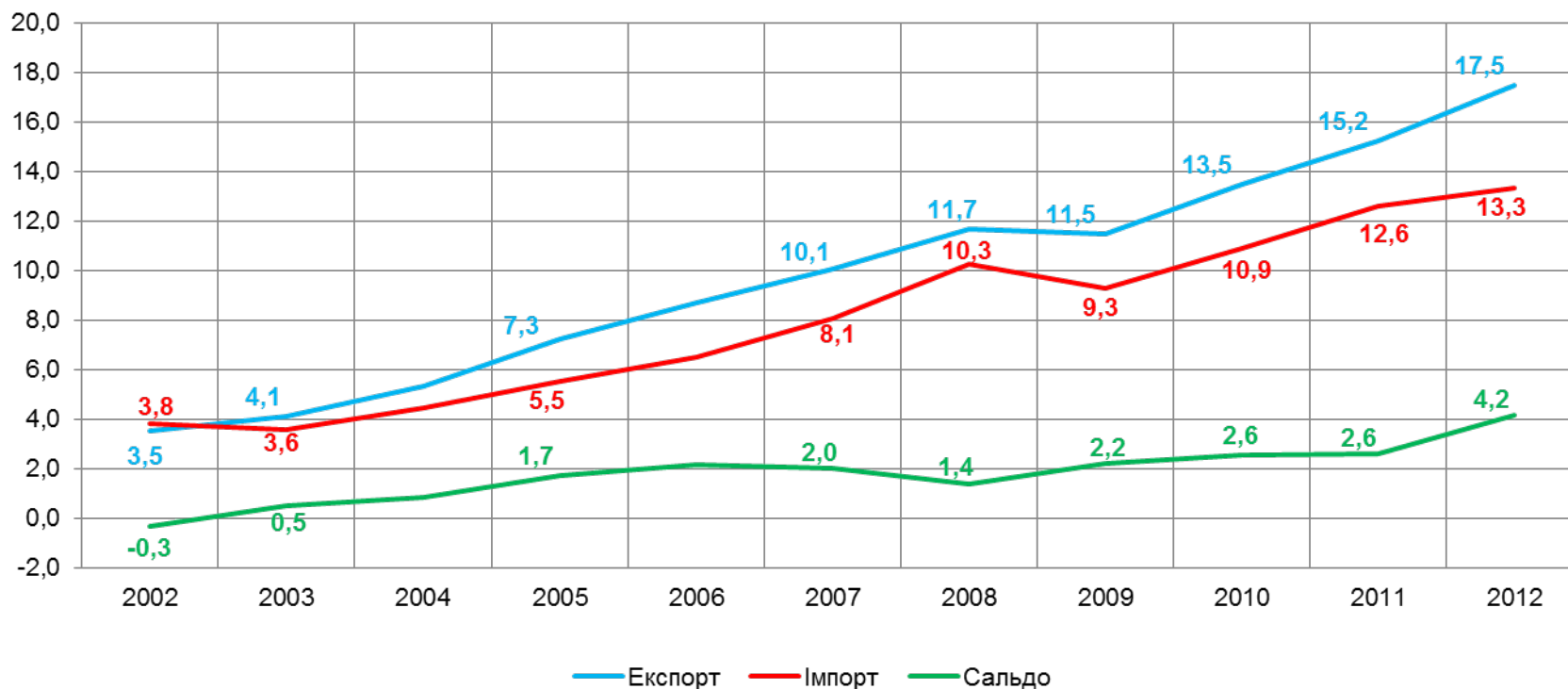
Спільна аграрна політика ЄС щодо Польщі (2004-2013)

- 13 млрд EUR безпосередніх доплат для польських аграріїв (2012: ~230 EUR до 1 га для продуцентів зерна – до 2012 р. частина безпосередніх доплат здійснювалась з державного бюджету)
- 11,1 млрд EUR фондів на програми розвитку сільських території (у ф.ч. модернізація сільських ферм, навчання)
- 1,5 млрд EUR фондів на проведення ринкових інтервенцій

Хороші перспективи на наступний бюджетний період (2014-2020) – незважаючи на зменшення загального аграрного бюджету ЄС, Польща має втримати більше коштів

Агропродовольчий сектор в Польщі – після вступу в ЕС

Динаміка зовнішньої торгівлі Польщі агропродовольчою продукцією (2002-2012; млрд EUR)

**Агропродовольчий сектор:
один з найбільших бенефіціарів
членства Польщі у ЄС**

Агропродовольчий сектор в Україні: загальні характеристики

I. Частка сільського населення: 31,1% (14,2 млн)

II. Зайнятність у секторі (частка зайнятого населення України): 17,2% (3,49 млн – у т. ч. у домогосподарствах)

III. Кількість сільськогосподарських підприємств (крім домашніх) 56 тис. (у т.ч. фермерські), з них великі – з площею угід більше 100 га – контролюють 95% усіх земель які є у користуванні сільськогосподарськими підприємствами

IV. Найбільші агрохолдинги в регіоні

Агропродовольчий сектор в Україні: загальні характеристики

- I. **Обсяг виробництва у фактичних цінах: ~32,3 млрд \$ (2012)**
- II. **Додана вартість: ~ 10% від ВВП (2011)**
- III. **Експорт 17,9 млрд USD (2012)**
- IV. **Частка у загальному експорті України: 26% (2012)
(разом з харчовою промисловістю)**
- V. **Частка сектора у загальній вартості прямих іноземних інвестиції в Україні (2012):**
  - **Сільське господарство 1,6% (0,8 млрд \$)**
  - **Харчова промисловість 5,6% (3 млрд \$)**

Агропродовольчий сектор в Україні: загальні характеристики

Україна:

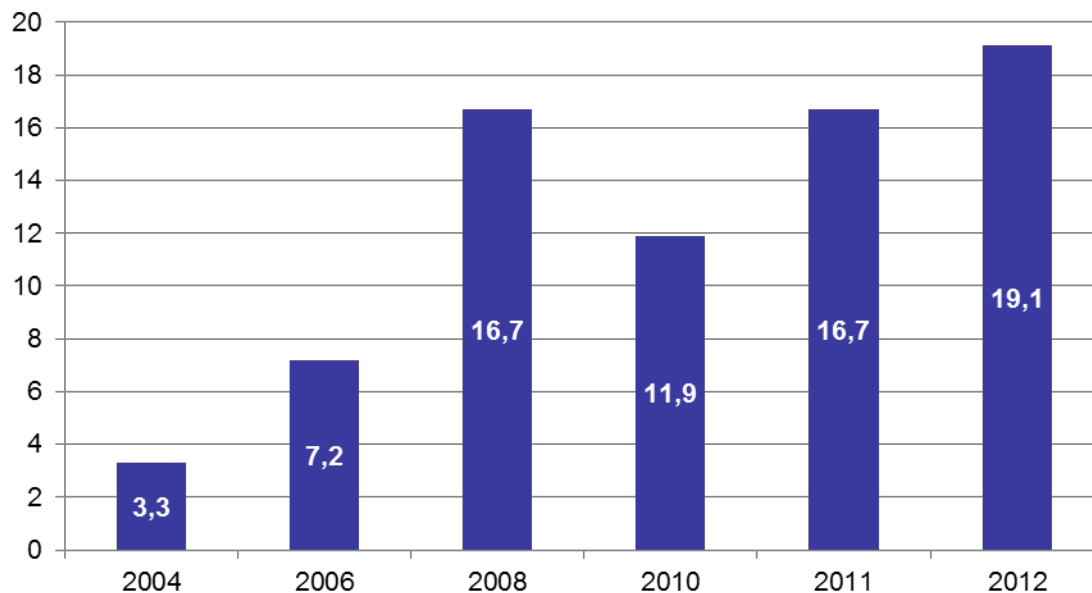
-6. місце у світі у продукції зернових та зеробобових (56,7 млн. тон зернових у 2011 – два рази більше за Польщу), можливий новий рекорд у 2013 році

-Ведучий світовий експортер зерна (по прогнозам Департаменту сільського господарства США Україна може у 2013/2014 маркетинговому році експортувати більше 30 млн тон зерна та стати другим світовим експортером після США)

І. Частина у загальному експорті України: 26% (2012)

Агропродовольчий сектор в Україні: загальні характеристики

ІНВЕСТИЦІЇ В ОСНОВНИЙ КАПІТАЛ (млрд УАН)

Агропродовольчий сектор в Україні: ключові фактори розвитку

- I. Ріст світових попиту та цін (з 2005 року)**
- II. Експорт; частка у загальному експорті України: 26%**
- III. Державна підтримка, перш за все пільгове оподаткування сільського господарства**
- III. Становлення та роль агрохолдингів**

ГОЛОВНІ ВИКЛИКИ

- Завершення реформи ринку землі (доопрацювання та прийняття закону про земельний ринок та відхилення мораторію на продаж земель). Створення умов для планування довгострокових інвестицій у сільському господарстві
- Прискорення інвестиції та лібералізація ринку, за участю іноземних інвестицій, на зразок польського успіху.
- Розвиток внутрішнього ринку та пошук нових ринків збуту (з огляду на динамічні зміни в географії зовнішньої торгівлі, у тому числі у контексті імплементації DCFTA)

OSW

CENTRE FOR EASTERN STUDIES
OŚRODEK STUDIÓW WSCHODNICH im. Marka Karpia

Дякую за увагу

WWW.OSW.WAW.PL